לח: שבועת הפקדון פרק חמישי שבועות

עין משפט נר מצוה

ל א ב מיי׳ פ״ז מהל׳ שבועות הלכה יד: א ג מיי׳ פ״ב מהל׳ טוען הלכה ז (והל׳ כ) סמג עשין נה טוש״ע ח״מ סי׳ פח סעי׳ ב: ב ד מיי׳ שם הלכה ח טוש״ע שם סעיף ז: ג ה מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף ט: ד ו מיי׳ שם הל׳ ג טוש״ע שם סעיף ג: ה ז מיי׳ שם פ״ח הל׳ ג סמג שם טוש״ע שם סי׳ פו סעיף ו: ו ח מיי׳ שם פ״ד הל״ה סמג שם טוש״ע שם סי׳ עה סעיף כח: ז ט מיי׳ פי״ח מהלכות מלוה הל״ח ופי״ו מהל׳ טוען הלכה ט ופי״ו הל״ו סמג עשין שם טוש״ע ח״מ סי׳ עט סעיף י: ח י מיי׳ פט״ו מהלכות מלוה הל״ח סמג שם טוש״ע חו״מ סי׳ ע ס״ג: ט כ טוש״ע חו״מ סי׳ פח סעיף ט: י ל מיי׳ פ״ב מהל׳ טוען הלכה ח ועי׳ מ״מ סמג עשין נה טוש״ע חו״מ סי׳ פח סעיף ט: יא מ ג טוש״ע שם ס״ז: יב ס מיי׳ שם הל״י טור ש״ע שם סעיף יב: יג ע מיי׳ שם הלכה יג טור ש״ע שם ס״ה: יד פ מיי׳ שם פ״ה הל״ג סמג שם טוש״ע ח״מ סי׳ לה סעיף ה: טו צ מיי׳ שם הל״י יב סמג שם טוש״ע ח״מ סי׳ לו סעיף ה: טז ק מיי׳ שם הלכה י טוש״ע שם סעיף ב: יז ר מיי׳ פי״ח מהלכות שבועות הל״ח סמג עשין קכג טוש״ע חו״מ סי׳ פז סעיף טו ח: יח ש מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף יג ח: יט ת מיי׳ שם הלכה יא טוש״ע שם סעיף יג כהגה״ה: כ א מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף טו: כא ב ג מיי׳ שם הלכה ח יא יג טוש״ע שם סעיף ח: כב ד ה מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף טו: כג ו מיי׳ שם הלכה יד טז טוש״ע שם ס״כ:

מסורת הש״ס

שבועת הדיינין. הא דלא נקט נוהגת בנתפשים ונגעים כדתנן לעיל (דף ט:) גבי פקדון משום דמילתא דפשיטא היא ולעיל לא מני אלא דלא נימא נילף שבועת הפקדון משבועת העדות: **לאתפושי חפצא בידיה.** תימה דבשבועת העדות וביטוי ופקדון כשהוא מוטבע מפי ממרים דהוי דומיא דשבועת הדיינין ליעבי נהו מנקוטי חפצא[א]: **האי** דיינא ראשבע בתפלין כו'. ותע״ג שמלה הא דתניא נמתין נמתין דתלמיד חכם לכתחלה נמפלין מי נמי כיון דעדיין לא נגעו יותר הוי כספר תורה לגנייהו:

שבועת הדיינין. הא דלא נקט נוהגת בנתפשים ונגעים כדתנן לעיל (דף ט:) גבי פקדון משום דמילתא דפשיטא היא ולעיל לא מני אלא דלא נימא נילף שבועת הפקדון משבועת העדות: **לאתפושי חפצא** בידיה. תימה דבשבועת העדות וביטוי ופקדון כשהוא מוטבע מפי ממרים דהוי דומיא דשבועת הדיינין ליעבי נהו מנקוטי חפצא[א]:

האי דיינא ראשבע בתפלין כו'. ותע״ג שמלה הא דתניא נמתין נמתין דתלמיד חכם לכתחלה נמפלין מי נמי כיון דעדיין לא נגעו יותר הוי כספר תורה לגנייהו:

או דלמא אכל חדא וחדא מיחייב תא שמע דתני רבי חייא[א] הרי כאן עשרים חטאות היכי דמי אי דפריש רבי חייא מנינא אתא לאשמועינן אלא לאו[ב] דלא פריש ושמע מינה פרטא הוי: אנסת ופתית את בתי כו': אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן מאי טעמא דרבי שמעון הואיל ועיקר קנס הוא תובע אמר רבא משל דרבי שמעון למה הדבר דומה לאדם שאמר לחבירו תן לי חטין ושעורין וכוסמין שיש לי בידך אמר לו שבועה שאין לך בידי חטין ואשתכח דחטין הוא דלית ליה הא שעורין וכוסמין אית ליה דפטור דכי אשתבע אחטין אקושטא משתבע אמר ליה אביי מי דמי התם בחטין קא כפר ליה בשעורין וכוסמין לא קא כפר ליה הכא בכולה מילתא הוא דקא כפר ליה דמיא אלא לאומר לחבירו תן לי חטין ושעורין וכוסמין שיש לי בידך שבועה שאין לך בידי כלל ואשתכח חטין הוא דלית ליה הא שעורין וכוסמין אית ליה דמיחייב אלא כי אתא רבין אמר רבי יוחנן לדברי רבן שמעון קנס הוא תובע ולא בושת ופגם לדברי חכמים אף בושת ופגם הוא תובע[ג] במאי קא מיפלגי אמר רב פפא ר״ש סבר לא שביק אינש מידי דקיץ ותבע מידי דלא קיץ ורבנן סברי לא שביק מידי דכי מודה ביה לא מיפטר ותבע מידי דכי מודה ביה מיפטר:

הדרן עלך שבועת הפקדון

שבועת הדיינין[ג] הטענה שתי כסף וההודאה בשוה פרוטה[ד] ואם אין ההודאה ממין הטענה פטור כיצד[ה] שתי כסף לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה פטור[ו] שתי כסף ופרוטה לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה חייב[ז] מנה לי בידך פטור מנה לי בידך אין לך בידי אלא חמשים דינר חייב[ח] מנה לאבא בידך אין[ט] לך בידי אלא נ' דינר פטור מפני שהוא כמשיב אבידה[י] מנה[יא] לי בידך אמר לו[יב] הן למחר אמר לו תנהו לי נתתיו לך פטור[יג] אין לך בידי חייב[יד] מנה לי בידך אמר לו הן אל תתנהו לי אלא בעדים למחר אמר לו תנהו לי נתתיו לך חייב מפני שצריך ליתנו בעדים ליטרא[טו] זהב יש לי בידך[טז] אין לך בידי אלא ליטרא כסף פטור[יז] דינר זהב יש לי בידך אין לך בידי אלא דינר כסף[יח] וטריסין[יט] ופונדיות ופרוטה חייב שהכל מין מטבע אחת[כ] כור תבואה לי בידך אין לך בידי אלא לתך קטנית פטור[כא] כור פירות לי בידך אין לך בידי אלא לתך קטנית חייב שהקטנית בכלל פירות[כב] טענו חטין והודה לו בשעורין פטור ורבן גמליאל מחייב[כג] הטוען לחבירו בכדי שמן והודה לו בקנקנים אדמון אומר הואיל והודה לו מקצת ממין הטענה ישבע וחכמים אומרים[כד] אין ההודאה ממין הטענה אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון[כה] טענו כלים וקרקעות והודה בכלים וכפר בקרקעות בקרקעות וכפר בכלים פטור הודה במקצת הקרקעות פטור במקצת הכלים חייב[כו] שהנכסים שאין להן אחריות זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן[כז] אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן[כח] ואין משביעין את הקטן אבל נשבעין לקטן ולהקדש: **גמ'** היכי משבעינן ליה אמר רב יהודה אמר רב משביעין אותו בשבועה האמורה בתורה דכתיב[א] ואשביעך בה' אלהי השמים אמר ליה רבינא לרב אשי כמאן[ב] כרבי חנינא בר אידי דאמר בעינן שם המיוחד אמר ליה אפי' תימא רבנן[ג] דאמרי בכינוי ונפקא מינה שצריך לאתפושי חפצא בידיה וכדרבא דאמר רבא[ד] האי דיינא דאשבע בה' אלהי השמים נעשה כמי שטעה בדבר משנה וחזר ואמר רב פפא האי דיינא דאשבע בתפלין נעשה כמי שטעה בדבר משנה וחזר והלכתא כוותיה דרבא ולית הלכתא כוותיה דרב פפא הלכתא כוותיה דרבא דהא לא נקיט חפצא בידיה[א] ולית הלכתא כוותיה דרב פפא דהא נקיט חפצא בידיה[ב] שבועה מעומד[ג] תלמיד חכם מיושב[ד] שבועה בספר תורה[ה] תלמיד חכם לכתחלה בתפלין ת״ר[ו] שבועות הדיינין[ז] אף היא בלשונה נאמרה אומרים לו הוי יודע שכל

למה הדבר דומה לאדם שאמר לחבירו תן לי חטין ושעורין וכוסמין שיש לי בידך אמר לו שבועה שאין לך בידי חטין ואשתכח דחטין הוא דלית ליה הא שעורין וכוסמין אית ליה דפטור דכי אשתבע אחטין אקושטא משתבע אמר ליה אביי מי דמי התם בחטין קא כפר ליה בשעורין וכוסמין לא קא כפר ליה הכא בכולה מילתא הוא דקא כפר ליה דמיא אלא לאומר לחבירו תן לי חטין ושעורין וכוסמין שיש לי בידך שבועה שאין לך בידי כלל ואשתכח חטין הוא דלית ליה הא שעורין וכוסמין אית ליה דמיחייב אלא כי אתא רבין אמר רבי יוחנן לדברי רבן שמעון קנס הוא תובע ולא בושת ופגם לדברי חכמים אף בושת ופגם הוא תובע[ט] במאי קא מיפלגי אמר רב פפא ר״ש סבר לא שביק אינש מידי דקיץ ותבע מידי דלא קיץ ורבנן סברי לא שביק מידי דכי מודה ביה לא מיפטר ותבע מידי דכי מודה ביה מיפטר:

הדרן עלך שבועת הפקדון

שבועת הדיינין[ג] הטענה שתי כסף וההודאה בשוה פרוטה[ד] ואם אין ההודאה ממין הטענה פטור כיצד[ה] שתי כסף לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה פטור[ו] שתי כסף ופרוטה לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה חייב[ז] מנה לי בידך פטור מנה לי בידך אין לך בידי אלא חמשים דינר חייב[ח] מנה לאבא בידך אין[ט] לך בידי אלא נ' דינר פטור מפני שהוא כמשיב אבידה[י] מנה[יא] לי בידך אמר לו[יב] הן למחר אמר לו תנהו לי נתתיו לך פטור[יג] אין לך בידי חייב[יד] מנה לי בידך אמר לו הן אל תתנהו לי אלא בעדים למחר אמר לו תנהו לי נתתיו לך חייב מפני שצריך ליתנו בעדים ליטרא[טו] זהב יש לי בידך[טז] אין לך בידי אלא ליטרא כסף פטור[יז] דינר זהב יש לי בידך אין לך בידי אלא דינר כסף[יח] וטריסין[יט] ופונדיות ופרוטה חייב שהכל מין מטבע אחת[כ] כור תבואה לי בידך אין לך בידי אלא לתך קטנית פטור[כא] כור פירות לי בידך אין לך בידי אלא לתך קטנית חייב שהקטנית בכלל פירות[כב] טענו חטין והודה לו בשעורין פטור ורבן גמליאל מחייב[כג] הטוען לחבירו בכדי שמן והודה לו בקנקנים אדמון אומר הואיל והודה לו מקצת ממין הטענה ישבע וחכמים אומרים[כד] אין ההודאה ממין הטענה אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון[כה] טענו כלים וקרקעות והודה בכלים וכפר בקרקעות בקרקעות וכפר בכלים פטור הודה במקצת הקרקעות פטור במקצת הכלים חייב[כו] שהנכסים שאין להן אחריות זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן[כז] אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן[כח] ואין משביעין את הקטן אבל נשבעין לקטן ולהקדש: **גמ'** היכי משבעינן ליה אמר רב יהודה אמר רב משביעין אותו בשבועה האמורה בתורה דכתיב[א] ואשביעך בה' אלהי השמים אמר ליה רבינא לרב אשי כמאן[ב] כרבי חנינא בר אידי דאמר בעינן שם המיוחד אמר ליה אפי' תימא רבנן[ג] דאמרי בכינוי ונפקא מינה שצריך לאתפושי חפצא בידיה וכדרבא דאמר רבא[ד] האי דיינא דאשבע בה' אלהי השמים נעשה כמי שטעה בדבר משנה וחזר ואמר רב פפא האי דיינא דאשבע בתפלין נעשה כמי שטעה בדבר משנה וחזר והלכתא כוותיה דרבא ולית הלכתא כוותיה דרב פפא הלכתא כוותיה דרבא דהא לא נקיט חפצא בידיה[א] ולית הלכתא כוותיה דרב פפא דהא נקיט חפצא בידיה[ב] שבועה מעומד[ג] תלמיד חכם מיושב[ד] שבועה בספר תורה[ה] תלמיד חכם לכתחלה בתפלין ת״ר[ו] שבועות הדיינין[ז] אף היא בלשונה נאמרה אומרים לו הוי יודע שכל

מחל נמיה (ב״ק לה:). **ורבן גמליאל מחייב.** דלא כעי הודאה ממין הטענה (לקמן מ: מב.). **בכדי שמן.** כדים מלאים שמן, והודה לו בקנקנים. הכדים יש לך ביד בלא שמן (לקמן מב.). **הואיל והודה לו מקצת ממין הטענה.** והוה ליה טענו מעין ושעורין והודה לו כחמד מהן (לקמן מב.). **טענו כלים וקרקעות כו' פטור.** מטבוטה לתורייתא לך על הקרקעות ולא על הכלים, שאין הודאת קרקעות מגיעה לידי שבועה, שאין דין שבועה בקרקעות (שם) דלא כפירתו דלא הודאתו מגיעתו לידי שבועה (ב״ב ד׳). **במקצת הכלים.** הוה ליה כמקצת כלים, דלאיכא הודאה ואפירה בלאו קרקעות, חייב. ליכא לאוקמי בטעו בקרקעות ולא על הקרקעות ולא על הכלים, דלעיל לה קס״ד דקדושין (כ:) מקבלי (לקמן מב.). זוקקין. טוכלין (שם) המטלטלין זוקקין הקרקעות ליכא על ידי גלגול (ב״מ ד׳. ב״ק לה: וב״ד לקמן מ:). הלי ומקבלי מנכסים קלי שאין להם תחילת ולאו תחילת דין (קדושין כו:). **אין משביעין על טענת חרש.** כגון שטעה בקרחה. **וכן** שטעה בקרחה. **שבועה** בספר תורה. מפרש בגמרא (שם).

כל מקום לא מבכר ולא מוחה (לקמן מב.). **אבל נשבעין לקטן ולהקדש.** מפרש בגמרא (שם).

ז) כתובות מג., ג) ב״מ נה. קדושין יח: [כתובות ג:], ג) [ב״מ כ.], ד) ס״ע לו וכן הניה הגריטב״ן, ה) [פירוש ר״ח על המשנה א מ״ב], לקמן מכ. ד״ה שכאמי מלפרש וכו׳), ו) ב״ב ו׳, ז) [ניירות פרד המשנה ומכו״ם לו כפי עדים הן], ח) [עי׳ תוס׳ לקמן מג. ד״ה אין הן], ט) [כלומר אי עריכות אי פוטניות אי פרוטה כך פירש״י ריש דף מ.], י) ס״ה ופוטניין הן הניה הגריטב״ן, כ) [ב״ק לה:], נקמן מ. ב״מ ה. עי׳ תוס׳ שם ד״ה ואיהו], ל) [כתובות קח:], מ) [ב״ב ד׳], נ) קדושין כו. [ס״ה], ס) [ניירות נח:], ע) [לעיל לב:], פ) [תוספ׳ פרוטה פ״ו], צ) [ב״ק קו:], ק) [לעיל לו.], ר) [דף לב.], ש) [עי׳ כתוס״ם ס״ם ע׳ תיהיל על זה].

תורה אור השלם

ו. וְאִשְׁבִּיעֵךְ בְּיְיָ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וֵאלֹהֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ: בראשית כ ג

גליון הש״ס

גמ׳ אין לך בידי חייב. עי׳ ניטין דף יד ע״ב תוס׳ ד״ה ולא:

מוסף רש״י

שבועת הדיינין. הכלה ממחת הולמת מקנת הטענה, הטענה שתי כסף. פירש נשבע אלא אם כן טענו אתי כסף, ואתי כסף פירש אתי משות שהן אלים דיעבד, אלו דיעבד, אתי כסף פירש ליה לשתי (בכורות ג: ושם״ם שם) שאין שבועת הדיינין על הטענה פחותה משתי משות כסף שטענו שזה אתי כסף לך בידי, לא יוכיח לי מכסי שזה אתי כסף ואמר אין כסף יש לי בידך אלא דינר זהב יש לי בידך, לא יוכיח לי מכסי שזה אתי כסף ואמר אין כסף יש לי בידך אלא דינר כסף, שהכל מין מטבע אחת. **גמ׳ כר׳ חנינא כר׳ אידי.** כשלאי שבועת העדות (לעיל ד׳ לה:) השבע ולא משבע כו׳: **אפי׳ תימא כיבנו.** והא לתמר רב בשבועה המאורה בתורה: **לאתפושי חפצא.** קמאר אי ספר אי תפילין כתכריכ לתמפסיק לגליעזר כרית מילה: **דאשבע בה׳ אלהי השמים.** ולא התפיסו תפן נעשה כטועה בדבר משנה. ותע״ג ללא תנן לה במשנה שמעמת דלכ היא והרי היא כדבר משנה כדתמרי׳ בפנהדרין (דף נ.) לטועה בדבר המתורגמים תוך ולא תמרינן מה נעשה עשו ושלם מכיתו: **תלמיד חכם.** נשבע מיושב: **בספר תורה.** ותע״ג לתוקימנא ללא כרך פפא לכתמלה מיהא ספר תורה כעינן. וכדוותיתו בעלו הרתשונים שבועה לתוריית לפי שעשה גדול ותקנו לגזור עליו תרור בעשרה והא תמרן תרור בו שבועה: **ס״ת.** די לו לכתמלה בתפלין מפני כבודו: **תף היא.** (לקמן) מפרש תתי תף: **בלשונה.** כגון לשון שהוא מכין בו:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com